

Posudek bakalářské práce Lenky Baranecké

Téma diktatury v argentinských dílech Amalia, El matadero a Facundo

Lenka Baranecká si zvolila téma, které je pro hispanoamerickou prózu klíčové a které ji doprovází do současnosti: diktatura a diktátor. Je to tedy logicky téma rozsáhlé a hojně studované, jemuž se věnovali a věnují přední hispanoameričtí autoři (především romanopisci) a kritici. Autorka se rozhodla putovat ke kořenům a podívat se na období, kdy se touto problematikou začala zabývat řada generačně spřízněných argentinských tvůrců, které navíc spojoval osobní prožitek diktatury – režim Juana Manuela de Rosase: na ten byli nuceni reagovat (odešli do exilu) a rozhodli se s ním „vypořádat“ i literárně. Ze skupiny argentinských romantiků, tzv. „psanců“ či „vyhnanců“, si zvolila tři jména a tři díla: *El matadero/Jatka* Estebana Echeverría, *Facundo* Dominga Faustina Sarmienta a *Amalia* Josého Mármola. Domnívám se, že je to vhodný výběr: umožňuje ukázat, že je možné téma diktatury nahlížet a pojednat z různých úhlů a položit důraz na odlišné momenty. S tím souvisí i otázka žánrů: Lenka Baranecká představuje díla žánrově odlišná a v případě Echeverriově a Sarmientově navíc hybridní a těžko zařaditelná.

Pokud jde o strukturu práce, postupuje autorka od kontextu k textům. V první části („Historie Argentiny“) se nenechává unést možnostmi obsáhlého výkladu dějin a soustřeďuje se na období těsně před Rosasovým nástupem a poté na dlouhé roky jeho vlády a způsoby, jakými ovládal společnost – byla to ona účinná metoda cukru a biče. (Právě vykreslení atmosféry, v níž žije společnost pod diktátorem, bude úhelným kamenem hispanoamerické prózy o diktátorech nejen ve století devatenáctém, ale ještě výrazněji u takových autorů, jakými jsou M.A. Asturias, A. Carpentier, A. Roa basis či M. Vargas Llosa.)

Po stručném představení autorů (kde si autorka opět všímá hlavně jejich vztahu k Rosasově diktatuře, případně dalšího zapojení do politického života) se autorka dostává ke zmíněné otázce žánrového zařazení zkoumaných děl. Echeverriova *Jatka* vidí na základě sekundární literatury jako text na pomezí novely (které tradičně literární teorie nevěnuje přílišnou pozornost), rozsáhlé povídky, kostumbristické črty, politického pamfletu... Podobnou hybridnost ukazuje *Facundo*, jenž se stal v hispanoamerické literatuře kanonickým textem hned pro dva žánry, které zažívaly v 19. století rozmach: román a esej.

U Mármola se zdá situace nejjednodušší: *Amalia* je román, který v sobě ale opět slučuje několik linií – prózu milostnou, politickou, společenskou...

Lenka Baranecká se poté pouští do analýzy tématu diktatury ve třech zmíněných prózách. Zabývá se prostředím a postavami, které se v něm pohybují – klíčový je samozřejmě diktátor, jeho pomocníci a naopak ti, kteří jsou k nim v opozici. Pozornost je věnována také jazykové a stylistické rovině, neboť tak pro vystihnoutí ovzduší diktatury klíčová.

Za nejzdařilejší považuji část věnovanou dílu *El matadero*, v níž autorka dává text do souvislosti s alegorií, zmiňuje i Echeverriovy básně (v nichž se objevuje obdobný romantický

hrdina bojující za svobodu, jakým je mučený mladík v *Jatkách*) a na ukázkách vhodně ukazuje i Echeverriovo mistrovské zacházení s jazykem, jeho ironii, sarkasmus, apod.

Kapitola zabývající se *Facundem* doplácí na různorodost a tematickou členitost Sarmientova textu. Lenka Baranecká zmiňuje problematiku zeměpisné rozlohy a podoby Argentiny (jež podle autora předurčuje na onen dvojí prostor: civilizaci a barbarství, a tudíž ovlivňuje i formování silných vůdců, z nichž se s távají diktátoři), postrádám zde však právě ono téma postavy caudilla, které Sarmiento umě vtěluje do reálné postavy Facunda Quirogy. Vždyť právě na něm ukazuje, jak funguje cesta k diktatuře; Facundo mu slouží k tomu, aby pospal, jak argentinská situace umožnila Rosasův vzestup.

Amalia je ze zkoumaných děl bezpochyby textem nejméně známým; proto by bylo vhodné nabídnout krátký nástin děje (jako je tomu u *Jatek*). Autorka se zde soustřeďuje na románové postavy, na nichž ukazuje působení diktatury. Zajímavě poukazuje na jazykovou rovinu: ironické používání adjektiva *oficial* (*heridas oficiales*).

Lenka Baranecká zvolila téma hojně zpracované, nicméně se domnívám, že ho dokázala pojmut osobitě a se zaujetím. Občas se v práci objevují neobratné formulace (např. s. 19, poslední věta nad citací 56) či špatně přeložená a nevysvětlená tvrzení (s. 23-24, citace s odkazem 74). Autorka předložila dobře zpracovanou práci, s náležitě využitou sekundární literaturou.

Práci proto doporučuji k obhajobě a navrhuju hodnocení *velmi dobře*.

Praha, 30. 8. 2014

Mgr. Dora Poláková PhD.